



ZASTĘPCA RZECZNIKA PRAW DZIECKA
Adam Chmura

Warszawa, 01 kwietnia 2025 r.

ZEW.422.7.2025.ŁK

(w odpowiedzi należy podać ten znak sprawy)

Szanowna Pani
Beata Rutkiewicz
Wojewoda Pomorska

Szanowna Pani Wojewodo,

mając na uwadze, że zgodnie z art. 77 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986; dalej jako: „Karta Nauczyciela”) w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli orzekają w pierwszej instancji komisje dyscyplinarne przy wojewodzie, a wojewoda powołuje rzecznika dyscyplinarnego dla nauczycieli (i jego zastępców), a także zważywszy na to, że właściwe przepisy¹ przewidują udział Rzecznika Praw Dziecka w **postępowaniach wyjaśniających i dyscyplinarnych wobec nauczycieli, które dotyczą czynów naruszających prawa i dobro dziecka**, działając w oparciu o art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2023 r. poz. 292), polecam uwadze Pani Wojewody poniższe uwagi dotyczące działalności Rzecznika Dyscyplinarnego dla Nauczycieli przy Wojewodzie Pomorskim (dalej także jako: „Rzecznik Dyscyplinarny”) oraz Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie Pomorskim (dalej także jako: „Komisja Dyscyplinarna”).

¹ Zob. ustawa – Karta Nauczyciela oraz rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec nauczycieli oraz wznawiania postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 741; dalej jako: „Rozporządzenie”).

Rzecznik Praw Dziecka o toczących się postępowaniach wyjaśniających dotyczących czynów naruszających prawa i dobro dziecka dowiaduje się z urzędu, jest bowiem zawiadamiany o nich przez Rzecznika Dyscyplinarnego. Jako że Rzecznikowi Praw Dziecka przysługują kompetencje do zaskarżania postanowień o umorzeniu postępowania wyjaśniającego, wydawanych przez rzeczników dyscyplinarnych oraz postanowień o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, wydawanych przez komisje dyscyplinarne pierwszej instancji², Rzecznikowi doręcza się także ww. postanowienia.

Zaznaczenia wymaga, że inicjowana kontrola instancyjna ma na celu doprowadzenie do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. Z tego też względu w sprawach tych istotny jest **termin przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej**, jako że zgodnie z art. 85o ust. 1 Karta Nauczyciela: „Postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie 5 miesięcy od dnia powzięcia przez organ, przy którym działa komisja dyscyplinarna pierwszej instancji, wiadomości o popełnieniu czynu uchybiającego godności zawodu nauczyciela lub obowiązkowi, o których mowa w art. 6, oraz po upływie 2 lat od popełnienia tego czynu”.

Mając na uwadze powyższe, wskazuję, że w dniu **17 lutego 2025 roku** Rzecznikowi Praw Dziecka doręczono trzy postanowienia Rzecznika Dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania wyjaśniającego:

- 1) postanowienie z dnia 9 października 2024 roku, wydane w sprawie **KD.5843.36.2024.RK³**;
- 2) postanowienie z dnia 19 listopada 2024 roku, wydane w sprawie **KD.5843.42.2024.SG⁴**;
- 3) postanowienie z dnia 27 listopada 2024 roku, wydane w sprawie **KD.5843.43.2024.RK⁵**.

² Zob. art. 85 ust. 5 oraz art. 85b ust. 2 Karty Nauczyciela

³ Znak własny: ZEW.441.1826.2024.

⁴ Znak własny: ZEW.441.2198.2024.

⁵ Znak własny: ZEW.441.2232.2024.

Postanowienia te doręczono przy piśmie Sekretarza Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie Pomorskim z dnia 20 listopada 2024 roku (data widniejąca na piśmie; przesyłkę nadano jednak dopiero w dniu 12 lutego 2025 roku).

W związku z powyższym, jako że ww. postanowienia o umorzeniu postępowania wyjaśniającego doręczono Rzecznikowi Praw Dziecka 3-4 miesiące po ich wydaniu, Rzecznik został pozbawiony możliwości ich skutecznego zaskarżenia, a to z powodu przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej. W przedmiotowych sprawach organ dowiedział się bowiem o czynie stanowiącym przedmiot postępowania wyjaśniającego odpowiednio w dniach: 10 maja 2024 roku, 4 lipca 2024 roku, 4 lipca 2024 roku. W żadnej ze spraw nie doszło do przedłużenia pięciomiesięcznego terminu przedawnienia w związku z art. 85o ust. 2, 3 lub 6 Karta Nauczyciela. Wobec tego przedawnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej nastąpiło odpowiednio w dniach: 10 października 2024 roku, 4 grudnia 2024 roku, 4 grudnia 2024 roku.

Rzecznikowi Praw Dziecka wszystkie ww. postanowienia doręczono zatem już znacznie po upływie terminu przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Wymaga jednocześnie wyraźnego zaznaczenia, że gdyby Rzecznik Praw Dziecka wniósł w przedmiotowych sprawach zażalenie, Komisja Dyscyplinarna nie mogłaby ich uwzględnić. Zgodnie bowiem z § 17 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Komisja po rozpatrzeniu zażalenia na postanowienie rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania wyjaśniającego wydaje postanowienie o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia albo postanowienie o uchyleniu zaskarżonego postanowienia oraz o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, przy czym z art. 85b ust. 1 pkt 2 lit. g Karty Nauczyciela wynika, że **Komisja nie może wydać postanowienia o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego jeżeli nastąpiło przedawnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej.**

Jednocześnie należy wskazać na jeszcze jeden aspekt sposobu działania Rzecznika Dyscyplinarnego, który w praktyce doprowadza do pozbawienia Rzecznika Praw Dziecka przysługujących mu kompetencji. Przykładem jest sprawa **KD.5843.36.2024.RK**, w której Rzecznik Dyscyplinarny wydał postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego

w dniu 9 października 2024 roku, czyli jeden dzień przed upływem terminu przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej. Oczywiście jest, że w tym przypadku nawet gdyby Rzecznikowi Praw Dziecka niezwłocznie doręczono postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego, to nie mógłby on skutecznie wnieść zażalenia. Ponadto takie postępowanie Rzecznika Dyscyplinarnego w konsekwencji prowadzi do sytuacji, w której podejmuje on jednoosobowo decyzję o zasadności umorzenia postępowania wyjaśniającego, uniemożliwiając całkowicie jej zweryfikowanie, czemu służyć powinny właśnie środki zaskarżenia, a więc instancyjność postępowań. Warto przypomnieć, iż jest to jedna z podstawowych gwarancji respektowania konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawnego.

Ponadto wskazuję, że przedmiotowe postanowienia o umorzeniu postępowania wyjaśniającego nie zostały doręczone Rzecznikowi Praw Dziecka zgodnie z obowiązującymi przepisami. Jak bowiem wynika z § 13 ust. 1 i 4 Rozporządzenia, to Rzecznik Dyscyplinarny powinien był je doręczyć Rzecznikowi Praw Dziecka. Tymczasem doręczenia dokonała Komisja Dyscyplinarna (postanowienia o umorzeniu postępowania wyjaśniającego doręczono zbiorczo wraz z dwoma orzeczeniami Komisji). W ocenie Rzecznika Praw Dziecka powyższe mogło wpłynąć na terminowość doręczenia postanowień.

Jednocześnie Rzecznik pragnie także podnieść, że od dłuższego czasu obserwuje trudności w uzyskiwaniu od Komisji Dyscyplinarnej informacji o prowadzonych postępowaniach, bowiem **pisma kierowane przez Rzecznika Praw Dziecka pozostają bez odpowiedzi**⁶. Wskazuję, że zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 2 oraz art. 10b ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka, Rzecznik może żądać od organów władzy publicznej złożenia wyjaśnień, udzielenia informacji lub udostępnienia akt i dokumentów, a organ, do którego zwróci się Rzecznik, jest obowiązany z nim współdziałać i udzielać mu pomocy, a w szczególności: zapewnić dostęp do akt i dokumentów badanej sprawy; udzielać Rzecznikowi żądanych przez niego informacji

⁶ Przykładowo: w sprawie KD.5843.19.2021 pismo z 20 czerwca 2024 roku, ZEW.441.750.2021; w sprawie KD.5843.15.2019 pismo z 10 września 2024 roku, ZEW.441.1250.2019; w sprawie KD.5843.16.2019 pismo z 17 października 2024 roku, ZEW.441.1120.2019; w sprawie KD.5843.68.2023 pismo z 11 czerwca 2024 roku, ZEW.441.159.2024; w sprawie KD.5843.33.2024 pismo z 17 stycznia 2025 roku, ZEW.441.2070.2024.

i wyjaśnień; udzielać wyjaśnień dotyczących podstawy faktycznej i prawnej swoich rozstrzygnięć.

Mając zatem na uwadze powyżej naprowadzone okoliczności **zwracam się do Pani Wojewody, jako organu, przy którym działa Komisja Dyscyplinarna i organu, który powołuje Rzecznika Dyscyplinarnego o spowodowanie, aby w sprawach postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych, jeśli dotyczą one czynu naruszającego prawa i dobro dziecka:**

- 1) postanowienia o umorzeniu postępowania wyjaśniającego były doręczane Rzecznikowi Praw Dziecka przez Rzecznika Dyscyplinarnego niezwłocznie po ich wydaniu;
- 2) postępowania wyjaśniające były prowadzone w taki sposób, aby postanowienia o ich umorzeniu wydawane były w terminach umożliwiających ich ewentualne zaskarżenie przed upływem terminu przedawnienia;
- 3) Komisja Dyscyplinarna udzielała Rzecznikowi Praw Dziecka odpowiedzi na kierowane przez niego zapytania o informacje o prowadzonych postępowaniach.

Mając na uwadze powagę przedstawionych problemów, w trosce o dobro i bezpieczeństwo dzieci, na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka zwracam się do Pani Wojewody z uprzejmą prośbą o ustosunkowanie się do powyższych wniosków w terminie 30 dni od daty ich otrzymania.

Z wyrazami szacunku

Adam Chmura

Zastępca Rzecznika Praw Dziecka